

Starttaal Instap

Leerwerkboek Nederlands | Deel B

Taal op het werk

Anika Verhoog • Annemarie Ulehake • Floortje Grooten • Meie Otten • Antje Diepersloot
Naomi Visser • Piet Lekkerkerk • Ruud van den Belt • Rieke Wynia

uitgeverij
~deviant

Starttaal Instap is tijdens de coronacrisis op afstand afgemaakt. Redacteuren, vormgevers en uitgevers hebben wekenlang intensief online samengewerkt om het leerwerkboek gedrukt te krijgen. Dat was een bijzondere en leerzame ervaring. Wij hopen dat leerlingen met veel plezier in Starttaal Instap zullen werken en leren.

2020 Eerste druk, eerste oplage

Met medewerking van: Ruth Jansen, Marleen Tienstra, Sharon Imthorn-Telkamp, Suzet Volders, Mireille van der Zee

Vormgeving en opmaak: Jasper Hoekstra, Jasper Onderdelinden en Stefan Roelfsema, Uitgeverij Deviant
Fotografie: Michael Mandersloot en Shutterstock
Tekening omslag: Mirjam Vissers, www.mirjamvissers.nl
Tekeningen binnenwerk: Jasper Hoekstra, Jasper Onderdelinden, Marloes Albers en Stefan Roelfsema, Uitgeverij Deviant
Erwin Suvaal, www.cviiontwerpers.nl
Ymke Pas, www.ymkes-infographics.nl

Uitgeverij Deviant
Zuidsingel 13
3811 HA Amersfoort
t: 033-4650831
e: info@uitgeverij-deviant.nl
i: www.uitgeverij-deviant.nl

© 2020 Uitgeverij Deviant, Amersfoort

Het is niet toegestaan dit werk, of delen daarvan, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever te kopiëren. Onrechtmatig kopiëren is een vorm van diefstal. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van art. 16b en 17 Auteurswet 1912, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoedingen te voldoen aan de Stichting Reprorecht, Postbus 3051, 2130 KB Hoofddorp. Voor het overnemen van een of enkele gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers of andere compilatiewerken dient men zich tot de uitgever te wenden.

Ondanks alle inspanningen is het de uitgever misschien niet gelukt alle rechthebbenden te achterhalen. Als u denkt rechthebbende te zijn, neemt u dan contact op met de uitgever.

Heb je een leeshandicap en wil je dit boek in een toegankelijke leesvorm, bel dan Dedicon: 0486-486486, of kijk op www.dedicon.nl.

Uitgeverij Deviant ontwikkelt en produceert al haar boeken in Nederland. De boeken worden gedrukt op papier met het FSC-keurmerk.

Starttaal Instap verschijnt onder de volgende ISBN's:

Deel A: 978-94-63260-503
Deel B: 978-94-63260-527
Deel A+B: 978-94-63260-480

Inhoudsopgave

Woord aan de leerling	4
Thema 1 Leren werken	5
Taak A Deze woorden ken ik	6
Taak B Ik wil meer weten	22
Taak C Ik stel mezelf voor	36
Taak D Ik lees hoe het moet	53
Taak E Wat heb ik nodig?	70
Taak F Nog een keer!	84
Thema 2 Aan het werk	97
Taak A Ik weet wat mag en moet	98
Taak B Ik heb een vraag	116
Taak C U spreekt met ...	130
Taak D Ik voer het uit	146
Taak E Ik werk veilig en hygiënisch	156
Taak F Nog een keer!	171
Thema 3 Als het anders gaat	187
Taak A Ik lees het nog een keer	188
Taak B Het gaat anders	204
Taak C Ik kan het	217
Taak D Ik los het op	234
Taak E Pas op!	249
Taak F Nog een keer!	265
Thema 4 Ik weet wat ik doe	281
Taak A Hier ben ik goed in!	282
Taak B Ik praat mee	299
Taak C Hoe kan ik u helpen?	314
Taak D Ik herhaal het	325
Taak E Check!	337
Taak F Nog een keer!	354

Woord aan de leerling

Beste leerling,

Voor je ligt deel B van Starttaal Instap. In dit leerwerkboek oefen je met het vak Nederlands. Dit leerwerkboek bestaat uit 4 thema's. Het woord **thema** betekent onderwerp.

Hieronder staan de thema's uit dit leerwerkboek:

Thema 1 | Leren werken

Thema 2 | Aan het werk

Thema 3 | Als het anders gaat

Thema 4 | Ik weet wat ik doe

Zes taken per thema

Elk thema bestaat uit zes taken. Een taak bestaat altijd uit vijf opdrachten en een extra opdracht. Aan het einde van elke taak kijk je terug op wat je hebt geleerd. Je mag dan zelf aangeven wat je van elke opdracht vond. Ook schrijf je op waarmee je nog wilt oefenen.

Laten zien wat je hebt geleerd

Aan het einde van elk thema maak je een taak waarin je laat zien dat je de lesstof uit het thema beheerst. De docent kijkt deze taak voor je na en geeft aan wat goed ging en wat minder goed ging. Samen bepaal je waarmee je nog moet oefenen of dat je aan een volgend thema mag beginnen.

Pictogrammen

In dit leerwerkboek staan pictogrammen bij elke opdracht. Soms staat er ook een pictogram in de uitleg. Een **pictogram** is een kleine tekening die je informatie geeft:

Deze opdracht doe je alleen.

Deze opdracht doe je (voor een deel) met een klasgenoot.

Deze opdracht doe je (voor een deel) met de hele klas.

Bij deze opdracht kijk en/of luister je naar een fragment.

Let op: hier staat belangrijke informatie.

We hopen dat je het leuk vindt om in dit leerwerkboek te werken en dat je veel nieuwe dingen over taal op het werk leert.

Veel succes!

Thema 1 | Leren werken

Taak A | Deze woorden ken ik

Op school krijg je algemene vakken zoals Nederlands en rekenen. Je krijgt ook praktijkvakken zoals koken en dierverzorging. In al deze vakken leer je dingen die je nodig kunt hebben als je later gaat werken. Maar voordat je gaat werken, ga je eerst **stage lopen**. Tijdens een stage oefen je in de praktijk met wat je hebt geleerd op school. Je leert ook nieuwe dingen die je later tijdens je werk kunt gebruiken.

Bijvoorbeeld:

- Je loopt stage bij een fietsenmaker en oefent hier met het plakken van een band.
- Je loopt stage bij een bakkerij en leert hier hoe je brood moet bakken.
- Je gaat werken in de groenvoorziening. Je hebt tijdens je stage al geoefend met het gebruiken van de bladblazer.

In deze taak leer je over:

- woorden die horen bij stage en werk;
- het stageverslag.

Opdracht 1

a. Bekijk de afbeelding en voer de opdracht uit.

Schrijf zo veel mogelijk woorden op over stage of werk die je ziet op de afbeelding.

b. Bespreek nu samen met de docent de antwoorden die jullie bij **deelopdracht a** hebben opgeschreven.

c. Lees samen met de docent de woorden door.

collega's	klasgenoten	samenwerken
dagplanning	klassengesprek	stagebegeleider
docent	leidinggevende	stagecontract
externe stage	pauze	werk
interne stage	praktijklokaal	werkoverleg
kantine	rooster	werkvloer

d. Bespreek met elkaar welke woorden bij **deelopdracht c** bij het onderwerp **school** of **stage en werk** horen. Schrijf deze woorden op de juiste plaats in de tabel. Streep elk woord dat je hebt gebruikt door bij **deelopdracht c**.

Sommige woorden kunnen bij **school** en bij **stage en werk** horen. Bespreek met elkaar waarom dat is en schrijf die woorden daarna bij **school** én bij **stage en werk** in de tabel.

School	Stage en werk

e. Bespreek met elkaar de woorden over school of over stage en werk die jullie nog missen in de tabel. Schrijf deze woorden daarna op.

- f. Bespreek met elkaar welke woorden bij **deelopdracht e** volgens jullie bij school, bij stage en werk, of bij allebei horen. Schrijf de woorden daarna op de juiste plaats in de tabel bij **deelopdracht d**.

Uitleg | Belangrijke woorden op stage en werk

Als je stage loopt of werkt, is het belangrijk om een aantal woorden te kennen die met stage of werk te maken hebben.

Woord	Betekenis
Collega	Een persoon die bij hetzelfde bedrijf werkt als jij.
Externe stage	Stage lopen bij een bedrijf buiten school.
Interne stage	Stage lopen op school.
Leidinggevende	De persoon op het werk die jou en je collega's vertelt wat jullie moeten doen.
Stagebegeleider	Iemand van het stagebedrijf die jou begeleidt tijdens je stage.
Stagedocent	De docent van school die jou helpt je stage zo goed mogelijk te doen.
Stageverslag	Een verslag waarin je opschrijft wat je tijdens je stage hebt gedaan en geleerd.
Werkgever	De persoon of organisatie bij wie je werkt.
Werknemer	Iemand die bij een persoon of organisatie werkt.
Werkoverleg	Een gesprek tussen leidinggevende en collega's over taken en werkzaamheden.
Werkvloer	De plek waar wordt gewerkt.

Opdracht 2

a. Lees de teksten van **Gideon**, **Sterre**, **Miriam** en **Brian**.

Hoi, ik ben **Gideon** en ik werk bij Soza Verpakkingen. Ik begeleid leerlingen die stage lopen en leer ze hoe ze hoe ze een goede werknemer worden. Ik leer ze bijvoorbeeld dat je op tijd moet komen en dat je netjes moet werken.

Hoi, ik ben **Sterre** en ik loop stage bij lunchroom Peper & Zout. Deze lunchroom is niet ver van mijn huis, dus ik kan er op de fiets naartoe. Ik werk vooral in de keuken en maak broodjes klaar.

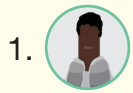
Hoi, ik ben **Miriam** en ik ben de docent van Finn. Ik ga regelmatig bij hem langs op zijn stageplek. Finn vindt het lastig om op tijd te komen op zijn stage. Daarom bespreek ik met hem wat hij hieraan kan doen. Ook bespreek ik elke week met de stagebegeleider hoe het met Finn gaat op de werkvloer.

Hoi, ik ben **Brian** en ik loop stage op mijn eigen school. Ik houd de fietsenstalling schoon en netjes, ik geef de planten in alle klaslokalen water en ik breng post naar de docenten. Ook heb ik soms telefoondienst, dan moet ik de telefoon van de school opnemen. Dit vind ik nog wel moeilijk, maar met hulp van mijn stagebegeleider gaat dit steeds beter.

b. Lees de zinnen. Vul bij elke zin het juiste woord in en streep het woord dat je hebt gebruikt door.

Kies uit: **externe stage** | **interne stage** | **stagebegeleider** | **stagedocent**

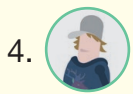
1. Gideon is een _____.

2. Sterre loopt een _____.

3. Miriam is een _____.

4. Brian loopt een _____.

Opdracht 3

a. Lees het stageverslag.

Stageverslag van Victoria

Mijn naam is Victoria en ik loop stage in een restaurant.

Werkkleding

Tijdens mijn stage draag ik werkkleding. Dit is speciale kleding die ik van mijn leidinggevende krijg en die ik in het restaurant moet dragen. De werkkleding bestaat uit een zwarte broek en een witte blouse. Daaroverheen draag ik een groen schort met de naam van het restaurant erop. Alle mensen die in het restaurant werken, dragen dezelfde werkkleding. Dat ziet er netjes en zakelijk uit.

Werkoverleg

Elke ochtend bespreken we tijdens een werkoverleg de taken voor die dag. Dingen die ik elke dag moet doen, zijn: glazen poetsen, tafels schoonmaken, bestellingen opnemen en de bestellingen naar de gasten brengen. Binnenkort mag ik een dagje in de keuken helpen. Dat lijkt me heel leuk.

Horeca

Aan het begin van mijn stage had ik elke dag veel vragen, maar nu eigenlijk niet meer. Dat komt omdat ik nu goed weet hoe alles moet en wat er van mij wordt verwacht. Ik denk dat de horeca wel iets voor mij is, omdat ik het leuk vind om gasten blij te maken met lekker eten en drinken. Het lijkt mij in ieder geval leuker dan bijvoorbeeld werken in de groensector. Ik heb niets met planten en buiten in de regen werken. Ik werk liever binnen.

b. Geef antwoord op de vragen.

De eerste is al voorgedaan.

1. Wie heeft dit stageverslag geschreven?

- Onderstreep het stukje tekst waarin je het antwoord hebt gevonden.
- Schrijf het antwoord op:

Victoria

2. Waar loopt Victoria stage?

- Onderstreep het stukje tekst waarin je het antwoord hebt gevonden.
- Schrijf het antwoord op:

---

3. Hoe noem je de kleding die Victoria moet dragen?

- Onderstreep het stukje tekst waarin je het antwoord hebt gevonden.
- Schrijf het antwoord op:

---

4. Welke taken moet Victoria tijdens haar stage uitvoeren? Noem er drie.

- Onderstreep het stukje tekst waarin je het antwoord hebt gevonden.
- Schrijf het antwoord op:

---

5. Hoe komt het dat Victoria nu minder vragen stelt dan aan het begin van haar stage?

- Onderstreep het stukje tekst waarin je het antwoord hebt gevonden.
- Schrijf het antwoord op:

---

6. Waarom denkt Victoria dat werken in de sector Horeca wel iets voor haar is?

- Onderstreep het stukje tekst waarin je het antwoord hebt gevonden.
- Schrijf het antwoord op:

Opdracht 4

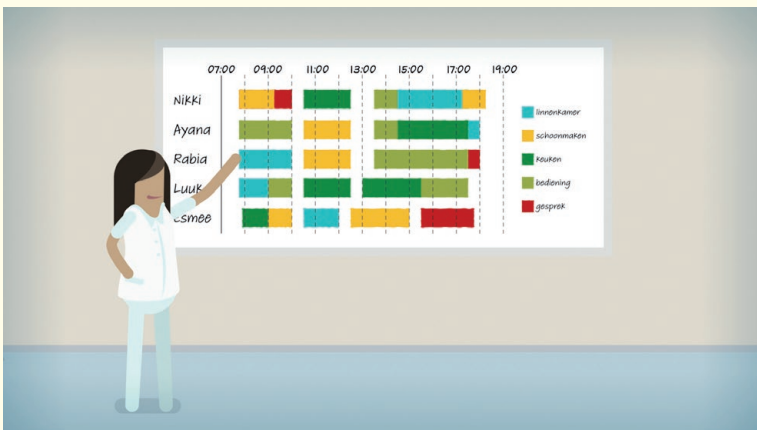
- a. Kijk en luister naar het fragment **Stage in een verzorgingshuis**.
- b. Bekijk de afbeeldingen uit het fragment en lees de zinnen. Vul bij elke zin het juiste woord in en streep het woord dat je hebt gebruikt door.

Kies uit: **pauze** | **planning** | **samenwerken** | **stagebegeleider** | **werkoverleg**

1. Op tijd komen is belangrijk, omdat de dag begint met een _____.

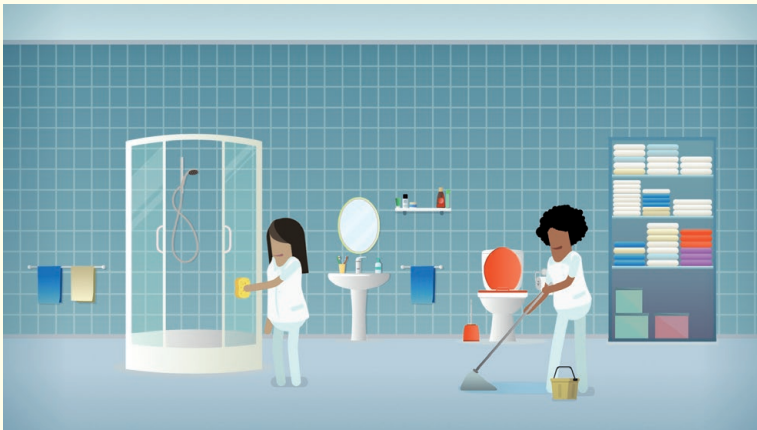
2. Rabia kijkt aan het begin van de dag altijd op de _____.
Dan weet ze wat ze moet doen en wanneer.

3. Om tien uur heeft Rabia _____, dan drinkt ze koffie en kletst ze met haar collega's.

4. Soms werkt Rabia alleen, maar soms moet ze _____.
Samen gaat het werk sneller.

5. Aan het einde van de dag overlegt Rabia altijd met haar _____.

Opdracht 5

a. Bekijk en lees de tekst.

Werken als **facilitair medewerker**

Verschillende werkplekken

Als facilitair medewerker kun je op verschillende plekken werken. Bijvoorbeeld in een ziekenhuis, verzorgingshuis of verpleeghuis. Ook kun je aan de slag bij een schoonmaakbedrijf of in de horeca.

Taken

Er zijn verschillende taken die je kunt doen als facilitair medewerker. Het kan zijn dat je in de keuken werkt en dat je maaltijden voor patiënten of bewoners rondbrengt. Je kunt ook in de huishoudelijke dienst werken, dan ben je meer bezig met schoonmaakwerk.

Vaardigheden

Als facilitair medewerker heb je bepaalde vaardigheden nodig. Het is bijvoorbeeld belangrijk dat je zorgvuldig kunt werken. Ook moet je netjes en hygiënisch werken. Je moet het bovendien leuk vinden om met anderen te werken, want samenwerken doe je als facilitair medewerker de hele dag. Tot slot is het handig als je een beetje flexibel bent en om kunt gaan met veranderingen.

Netjes en hygiënisch werken met verschillende spullen.

b. Geef antwoord op de vragen.

1. Op welke plekken kun je werken als facilitair medewerker? Noem drie werkplekken.

- Onderstreep het stukje tekst waarin je het antwoord hebt gevonden.
- Schrijf het antwoord op:

Werkplek 1: _____

Werkplek 2: _____

Werkplek 3: _____

2. Welke taak zou je kunnen doen als je in een keuken werkt als facilitair medewerker?

- Onderstreep het stukje tekst waarin je het antwoord hebt gevonden.
- Schrijf het antwoord op:

_____
_____

3. Welke taak zou je kunnen doen als je in de huishoudelijke dienst werkt als facilitair medewerker?

- Onderstreep het stukje tekst waarin je het antwoord hebt gevonden.
- Schrijf het antwoord op:

---

4. Welke vaardigheden heb je nodig als facilitair medewerker? Noem drie vaardigheden.

- Onderstreep de stukjes tekst waarin je het antwoord hebt gevonden.
- Schrijf het antwoord op:

Vaardigheid 1: _____

Vaardigheid 2: _____

Vaardigheid 3: _____

c. Geef antwoord op de vragen.

1. Welke werkplek uit de tekst lijkt jou het leukste? Leg je antwoord uit.

Uitleg:

---

2. Welke taak uit de tekst lijkt jou het leukste? Leg je antwoord uit.

Uitleg:

---

3. Welke vaardigheid uit de tekst past het beste bij jou? Leg je antwoord uit.

Uitleg:

---

4. Lijk het jou leuk om als facilitair medewerker te werken? Leg je antwoord uit.

ja   nee

Uitleg:

---

d. Kies een klasgenoot om mee samen te werken.

Schrijf de naam van deze klasgenoot op:

---

e. Leg aan elkaar uit waarom je wel of niet zou willen werken als facilitair medewerker.

Extra opdracht

Je gaat een woordpuzzel invullen.

a. Lees eerst de woorden die je straks in de puzzel bij **deelopdracht c** gaat invullen:

collega
docent
externe
~~flexibel~~
interne

kantine
klasgenoten
klassengesprek
leidinggevende
praktijklokaal

vaardigheden
werkoverleg
werkkleding

b. Lees de zinnen. Schrijf bij iedere zin het woord uit **deelopdracht a** dat het beste op die plek past. Streep elk woord dat je hebt gebruikt door.

De eerste is al voorgedaan.

De woorden die je in de puzzel van links naar rechts moet schrijven:

2. Als je het niet erg vindt dat je werkrooster vaak verandert en je daar goed mee om kunt gaan.

flexibel

4. Het lokaal op school waar jij praktijkvakken krijgt.

---

5. Een stage op school noem je een _____ stage.

6. De andere leerlingen in jouw klas.

---

7. De dingen waar je goed in moet zijn om bepaald werk te kunnen doen.

---

8. Een gesprek dat je in de klas met de docent en de andere leerlingen voert.

---

11. Een gesprek tussen een leidinggevende en collega's over taken en werkzaamheden.

---

12. Stage buiten school noem je een _____ stage.

13. De plek op je school of werk waar je kunt eten en drinken.

De woorden die je in de puzzel van boven naar beneden moet schrijven:

1. De kleding die je van je werk krijgt en tijdens je werk moet dragen.

---

3. Een persoon op de werkvloer die jou en je collega's vertelt wat jullie moeten doen.

---

9. Een persoon die bij hetzelfde bedrijf werkt als jij.

---

10. De persoon van wie je les krijgt op school.

---

c. Vul de woorden nu op de juiste plek in de puzzel in.

De eerste is al voorgedaan.

Puzzel

2 flexibel

3

4

5

6

7

8

9

10

11

12

13

1

d. In de puzzel zie je een aantal gekleurde vakjes. Zoek de letters in de gekleurde vakjes op en schrijf deze letters in de vakjes met dezelfde kleur onder het woord **Oplossing**.

Oplossing

Terugkijken

a. Kruis in de tabel aan welke opdrachten je van **taak A** hebt gemaakt.

Taak A Deze woorden ken ik		
Opdrachten:	Deze opdrachten heb ik gemaakt:	Zo vond ik de opdracht gaan:
Opdracht 1	☐	
Opdracht 2	☐	
Opdracht 3	☐	
Opdracht 4	☐	
Opdracht 5	☐	
Extra opdracht	☐	

b. Geef in de tabel bij **deelopdracht a** aan hoe goed jij de opdrachten vond gaan.

Omcirkel hiervoor steeds de smiley die hierbij past.

c. Wat heb je in deze taak geleerd? Vul de tabel in door steeds een kruisje bij 'ja' of 'nee' te zetten.

Vind je het moeilijk om de tabel in te vullen? Vraag dan de docent om hulp.

Leerdoelen taak A Deze woorden ken ik	Ja	Nee
Ik kan woorden uitleggen die horen bij stage en werk.		
Ik kan teksten lezen met woorden die horen bij stage en werk.		
Ik kan een stageverslag lezen en begrijpen.		
Ik kan bedenken of bepaald soort werk bij mij past.		

d. Je weet nu wat je hebt geleerd en wat je nog moeilijk vindt.
Waarmee wil je extra oefenen?

Opmerkingen van de docent:

Starttaal Instap

Starttaal Instap is een methode Nederlands geschreven voor leerlingen in het praktijkonderwijs en voortgezet speciaal onderwijs. De methode is speciaal ontwikkeld voor leerlingen die de lesstof op weg naar 1F-niveau nog niet aankunnen en meer tijd en kleinere stappen nodig hebben om de basisvaardigheden Nederlands aan te leren.

Leerwerkboeken

Starttaal Instap bestaat uit twee leerwerkboeken: deel A en deel B. In de leerwerkboeken staan functionele taaltaken in een betekenisvolle context centraal. In deel A gaan de taken over taal in het dagelijks leven en in deel B over taal op het werk.

Thema's

Deel B van Starttaal Instap is opgebouwd uit vier thema's:

Thema 1 | Leren werken

Thema 2 | Aan het werk

Thema 3 | Als het anders gaat

Thema 4 | Ik weet wat ik doe

Taken

Elk thema bestaat uit vijf oefentaken en een herhalingstaak. Daarnaast bieden we per thema downloadbare aanvullende oefentaken aan op onze methodesite Studiemeter. Leerlingen kunnen met behulp van deze aanvullende oefentaken de taalvaardigheden oefenen die ze nog moeilijk vinden.

Terugkijken

Aan het einde van elke taak kijkt de leerling terug op wat hij geleerd heeft. Samen met de docent bespreekt hij dan of hij nog meer moet oefenen of dat hij verder kan met een nieuwe taak.